

Landelijk dashboard indirecte lozingen

5 maart 2026 – definitief

Achtergrond

De minister van IenW heeft in het Commissiedebat Water van 24 september 2025 aan de Tweede Kamer toegezegd het bestuurlijk overleg Kaderrichtlijn Water (BO KRW) te vragen om een dashboard in te richten ten aanzien van de indirecte lozingen en de Kamer hier in mei 2026 nader over te informeren. In het BO KRW van 3 december is afgesproken dat de deelnemers zich inzetten om de gevraagde informatie aan te leveren.

Het landelijk dashboard indirecte lozingen (verder ‘dashboard’) is nadrukkelijk een dashboard op hoofdlijnen en is kwalitatief van aard. Het dashboard is een middel en geen doel op zich.

Het dashboard gaat in op 3 hoofdvragen:

1. Omvang: zijn de indirecte lozingen in kaart?
2. Aanpak: is er een aanpak om de indirecte lozingen KRW-proof te krijgen?
3. Wat is de voortgang van relevante landelijke trajecten?

De provincies is gevraagd informatie aan te leveren voor hoofdvragen 1 en 2. Een groot deel van de informatie was al aangeleverd ten behoeve van de voorbereiding van de gesprekken tussen de minister en de individuele watergedeputeerden. Hoofdvraag 3 is beantwoord door IenW, in afstemming met de ambtelijke werkgroep indirecte lozingen.

Indirecte lozingen

In deze notitie wordt met de term ‘indirecte lozing’ de volgende type lozingen en bijbehorende bevoegde gezagen (BG) bedoeld:

- Lozing op openbaar riool (gemeente BG, provincie BG voor complexe bedrijven);
- Lozing op openbaar riool via riool van een ander bedrijf (gemeente BG, provincie BG voor complexe bedrijven);
- Lozing op openbaar riool via eigen zuivering of zuiveringsbedrijf (gemeente BG, provincie BG voor complexe bedrijven).

Afhankelijk van de activiteit, is er sprake van vergunningplicht, meldplicht of kan worden volstaan met algemene regels. Toezicht en handhaving is bij alle indirecte lozingen aan de orde, dus ook wanneer er onder algemene regels wordt geloosd (zoals een garagebedrijf). In de praktijk voeren de 28 omgevingsdiensten de taken in opdracht van het BG uit.

Voor meer informatie over rollen en bevoegdheden bij indirecte lozingen, zie de [factsheet van STOWA \(2025\)](#).

Algemeen beeld

Om grip te krijgen op de indirecte lozingen zijn inmiddels in alle regio's (vanuit provincies, waterschappen, omgevingsdiensten, gemeenten) en op nationaal niveau (IPO, VNG, ODNL, IenW) een groot aantal projecten, pilots en samenwerkingsverbanden gestart. Zowel ambtelijk als ook bestuurlijk is de aandacht voor de bijdrage van indirecte lozingen op waterkwaliteit toegenomen. Er wordt hard gewerkt aan het verkrijgen van inzicht in de opgave, en aan het uitwerken van aanpakken om grip te krijgen op indirecte lozingen.

1. Omvang: zijn de indirecte lozingen in kaart?

		Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland
1a	Is de omvang van de opgave in beeld? <i>Bevoegd gezag = provincie</i>												
1b	Is de omvang van de opgave in beeld? <i>Bevoegd gezag = gemeente</i>												

	Ja, in hoge mate van detail
	Ja, op hoofdlijnen / deels
	Wordt aan gewerkt

De provincies zijn bevoegd gezag voor 'complexe bedrijven'. Deze (provinciale) indirecte lozingen zijn voor een groot deel in kaart, of worden nog meer gedetailleerd in kaart gebracht. De (overige) indirecte lozingen waarvoor de gemeenten het bevoegd gezag zijn, zijn veel beperkter in beeld. Om een beeld te krijgen, maakt een aantal provincies gebruik van tools (zoals Hydrex en Deconcern), waarmee door het slim koppelen van databases een (risico)inschatting kan worden gedaan van het aantal voor de KRW relevante indirecte lozingen (vergunningen, meldingen en algemene regels). Friesland en Zuid-Holland hebben het meest gedetailleerde beeld van de door gemeenten vergunde indirecte lozingen. Meldingsplichtige indirecte lozingen en indirecte lozingen onder algemene regels zijn alleen op hoofdlijnen in beeld.

2. Aanpak voor indirecte lozingen KRW-proof

		Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland
2a	Is er een aanpak voor indirecte lozingen?												
2b	Is waterkwaliteit expliciet onderdeel van opdracht aan omgevingsdiensten?												

	Ja, in hoge mate van detail
	Ja, op hoofdlijnen / deels
	Wordt aan gewerkt
	Onbekend

In alle provincies zijn samenwerkingen gestart om de indirecte lozingen aan te pakken en/of worden gemeenten en omgevingsdiensten door de provincies (en waterschappen) betrokken bij het uitwerken en uitvoeren van een aanpak op indirecte lozingen. Hieronder volgt per provincie een korte beschrijving. Noord-Holland heeft geen informatie aangeleverd, en is daarom niet opgenomen in dit overzicht.

- **Drenthe:** onder regie van de provincie wordt samen met betrokken overheden en omgevingsdiensten een aanpak geformuleerd (gereed in 2026). Acties richten zich op het vergroten van inzicht in de risico's van afzonderlijke lozingen, het actualiseren van vergunningvoorschriften en inzetten van toezicht en handhaving bij de meest risicovolle bedrijfstakken. Op basis van de aanpak zal een inschatting worden gemaakt van de benodigde capaciteit en middelen.
- **Flevoland:** in 2025 is een samenwerking gestart tussen de betrokken overheden en omgevingsdienst. Er is een gezamenlijke aanpak geformuleerd. De aanpak richt zich enerzijds op bronnenonderzoek (waaronder emissie-analyse bij rwzi's), als ook het actualiseren van (provinciale) vergunningen (streven uiterlijk 2027) en verbeteren van toezicht en handhaving. In 2025 is het budget voor de omgevingsdienst verhoogd.
- **Friesland:** in Friesland is het wetterskip in 2018 gestart met het verbeteren van de samenwerking met de omgevingsdienst, specifiek voor indirecte lozingen. Er is een gerichte aanpak voor de provinciale vergunningen: er vindt jaarlijks (mba/Seveso) controle plaats bij elk bedrijf op de provinciale lijst. Toezicht op de indirecte lozingen worden op basis van risico analyses uitgevoerd. Toezicht en handhaving bij de gemeenten ligt een stuk complexer. Om hier een aanpak te formuleren, is een pilot uitgevoerd. Planning is om de aanpak medio 2026 structureel te maken.
- **Gelderland:** de provincie is bezig een programma Indirecte Lozingen vorm te geven. Hiervoor is een kernteam samengesteld met deelnemers van waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten, omgevingsdiensten en provincie. De omgevingsdiensten hebben van de provincie opdracht gekregen om de provinciale vergunningen KRW-proof te maken.
- **Groningen:** de aanpak voor indirecte lozingen is gekoppeld aan twee moties. Het plan van aanpak voor motie 'vergroten capaciteit milieuzaken') ziet toe de een bredere context

van o.a. bedrijven met potentieel grote milieu-impact op de waterkwaliteit, die onder de bevoegdheid van GS vallen. De uitvoering van motie 'onderzoek lozingen en vergunningen' ziet o.a. toe op het actualiseren van vergunningen van bedrijven die hun bedrijfsafvalwater op de Veenkoloniale afwaterleiding lozen, en het doen van onderzoek naar de effecten van o.a. deze indirecte lozingen. Voor indirecte lozingen onder bevoegdheid van gemeenten is bij de provincie geen aanpak bekend.

- **Limburg en Noord-Brabant:** onder het samenwerkingsverband Schone Maaswaterketen is een Maasbreed werkende Werkgroep Indirecte Lozingen opgericht. Hierin nemen naast de partners ook de omgevingsdiensten aan deel. Er wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak voor VTH. Met de KRW-impuls Brabant wordt in Noord-Brabant extra inzet gepleegd om alle bestaande vergunningen voor indirecte lozingen te bezien en herzien. Er is gestart met een pilot met vijf bedrijven. Op basis hiervan wordt een vervolgplan van aanpak voor de overige vergunningen gemaakt.
- **Noord-Holland** heeft een plan van aanpak en er is in Hollands Noorderkwartier een pilot uitgevoerd. Momenteel wordt vanuit een brancheaanpak de opgave in beeld gebracht. De regionale projectleiding ligt bij een omgevingsdienst. Er is een stuurgroep met deelnemers van de betrokken overheden en omgevingsdiensten.
- **Overijssel:** De provincie heeft met actieve betrokkenheid van de drie omgevingsdiensten, waterschappen en vier gemeenten een “Aanpak indirecte lozingen Bedrijsafvalwater Overijssel” opgesteld. Er wordt gestart bij de vergunningplichtige bedrijven. De ervaring die hiermee wordt opgedaan kan worden ingezet om vervolgens grip te krijgen op de meldingsplichtige indirecte lozingen en lozingen onder algemene regels. De omgevingsdiensten betrekken Toezicht en Handhaving actief bij het actualisatieproces.
- **Utrecht:** In oktober 2025 is het Actieprogramma 2025-2027 ‘Grip op indirecte lozingen in provincie Utrecht’ met een uitvoeringsagenda vastgesteld. Betrokken zijn provincie, waterschappen, omgevingsdiensten, Rijkswaterstaat en een aantal gemeenten. De nadruk van het programma ligt op de vergunningsplichtige lozingen. Voornemen is om in 2026 een intentieverklaring te tekenen om de betrokken partijen te conformeren aan het actieprogramma.
- **Zeeland:** Actualisatie door de omgevingsdiensten vindt plaats op basis van afgesproken VTH beleid. Specifiek t.a.v. indirecte lozingen voor PFAS en KRW-stoffen is in 2024/2025 reguliere monstername-programma uitgebreid. Op basis van bedrijfsactiviteiten vindt een selectie plaats waar vanaf 2026 extra monsternames en analyses zullen plaatsvinden bij bedrijven waar provincie BG is. Voor KRW wordt in een bredere aanpak voorzien i.s.m. gemeenten, Rijkswaterstaat, waterschap op basis van een hotspotanalyse.
- **Zuid-Holland:** de provincie werkt aan een bredere aanpak op indirecte lozingen met de ketenpartijen, waaronder de gemeenten. Dit heeft geleid tot een Convenant “grip krijgen op indirecte lozingen” en bijbehorende uitvoeringsagenda. Er is een plan van aanpak voor het bezien en herzien van alle provinciale vergunningen (uiterlijk in 2027). Met een aantal koplopergemeenten is een bredere aanpak geformuleerd voor de gemeentelijke indirecte lozingen.

3. Voortgang van relevante landelijke trajecten

Organisatie en proces

In 2025 is onder leiding van IPO een ambtelijke werkgroep indirecte lozingen gestart. Deelnemers zijn IPO, IenW, Unie van Waterschappen, VNG, Omgevingsdienst NL. De ambtelijke werkgroep werkt in opdracht van het BO KRW een aantal concrete acties uit te werken waarmee meer regie kan worden verkregen op indirecte lozingen.

Een aantal afgeronde of ingeregelde zaken zijn:

- Evaluatie bevoegdheden: VNG heeft een quick-scan uitgevoerd naar de (eventuele overdracht van) bevoegdheden bij indirecte lozingen. Na recent overleg met UvW krijgt het bespreekstuk nog een vervolgutwerking; er zitten een aantal (kwalitatieve) aspecten in die met kwantitatieve onderbouwing wat meer duiding kunnen geven over de verdere versterking van het geheel (denk aan omvang (1^e hoofdvraag): zijn de indirecte lozingen in kaart?). Er komt dus nog een aanvulling en om die reden blijft dit nog bespreekstuk.
- STOWA en Omgevingsdienst NL hebben met input van samenwerkingspartners een [factsheet over de rollen en bevoegdheden bij indirecte lozingen](#) ontwikkeld en gepubliceerd. Er is een aantal webinars georganiseerd om de factsheet toe te lichten en vragen te beantwoorden.
- Zowel vanuit STOWA als Omgevingsdienst NL wordt kennisuitwisseling over indirecte lozingen gefaciliteerd via een community of practice of kennisnetwerk.
- Omgevingsdienst NL is nagenoeg gereed met een verkenning naar de organisatie, projecten en inzet voor indirecte lozingen per Omgevingsdienst.

Landelijke inhoudelijk trajecten

IenW en de Unie van Waterschappen werken gezamenlijk een programmatische aanpak voor de afvalwaterketen uit. Als onderdeel hiervan wordt bij alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) een emissieanalyse uitgevoerd. De voorgenomen werkwijze hiervoor is beschreven in een handreiking en zal worden gebruikt in een aantal pilots. De pilots zijn naar verwachting Q2 2026 gereed. De handreiking kan op basis van de ervaringen worden aangepast. Streven is om begin 2027 voor alle rwzi's een emissieanalyse uitgevoerd te hebben. Mede op basis vanuit de emissieanalyses verkregen inzichten, kan de aanpak op indirecte lozingen verder worden vormgegeven.

IenW beziet de algemene regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit is ingewikkeld en omvangrijk. Inzichten uit de emissieanalyses en andere projecten kunnen gebruikt worden om te bepalen welke algemene regels met prioriteit geactualiseerd moeten worden.

Omgevingsdienst NL heeft een actief Kennisnetwerk Waterkwaliteit dat met een Kennisplan werkt aan het versterken van kennis voor de VTH-uitvoering. Vanuit dit kennisplan wordt onder andere gewerkt aan standaardteksten voor lozingsvoorschriften.

NVWA, ILT, UvW, RWS en Omgevingsdiensten versterken de samenwerking t.a.v. het toezicht op de waterkwaliteit. In dat kader worden diverse VTH-pilots voor schoon water uitgevoerd. RWS neemt – vanwege onderbezetting – alleen deel aan de intentieverklaring voor wat betreft de uitwisseling van informatie, kennis- en data-uitwisseling.

Overig

VNO NCW en MKB Nederland voeren – met subsidie van IenW – een actieplan KRW uit. Als onderdeel hiervan wordt ingezet op het vergroten van de kennis over KRW onder het bedrijven. Als onderdeel hiervan is de website www.ondernemen.nl/krw gelanceerd en is een self assesment voor (in)directe lozingen ontwikkeld. Bedrijven kunnen contact opnemen met een helpdesk. Ook zijn meerdere bijeenkomsten voor bedrijven en branches georganiseerd.